

Sygn. akt I CSK 3541/22

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Warszawie
przeciwko Gminie Trzebielino

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 lipca 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 27 stycznia 2022 r., sygn. akt I ACa 704/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od Gminy Trzebielino na rzecz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Warszawie kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego Gminy Trzebielino od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 stycznia 2022 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakteru skargi kasacyjnej (zob. np. postanowienia SN z dnia: 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; 15 kwietnia 2021 r., I CSK 43/21; 25 sierpnia 2021 r., II CSK 216/21). Wskazano m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przysądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

W tym kontekście Sąd Najwyższy wskazuje, że skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia. Jego rozpoznanie nie ma charakteru postępowania w ramach trzeciej instancji. Służy realizacji konstytucyjnych i ustawowych zadań Sądu Najwyższego, wśród których pozostają przede

wszystkim nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania (art. 183 ust. 1 Konstytucji RP). Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1904 ze zm.) jego obowiązki obejmują zapewnienie jednolitości orzecznictwa i rozstrzyganie zagadnień prawnych. Tym właśnie celom wypada podporządkować także rozstrzyganie skarg kasacyjnych.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga – jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego – sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia SN z dnia: 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; 25 maja 2021 r., II CSK 96/21). Ponadto, w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w powołanym przepisie nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia SN z dnia: 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14; 15 kwietnia 2021 r., I CSK 720/20). Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zapytaniu przedstawianego przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia SN z dnia: 24 października 2012 r., I PK 129/12; 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, Biul. SN 2015, nr 5). Zagadnienie to nie może być przy tym pozorne, czyli m.in. nie może stanowić

próby obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Występowania istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatruje w konieczności udzielenia odpowiedzi na pytania: „(1) czy w okresie ograniczenia dysponowania przez beneficjenta darowizny nieruchomością przejętą na cele inwestycji infrastrukturalnych służących wykonywaniu zadań własnych gminy w zakresie urządzeń sportowych z przeznaczeniem na boiska wiejskie, o którym mowa w art. 24 ust. 5a ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (aktualnie: t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 514 ze zm.; dalej: u.g.n.r.), w brzmieniu sprzed nowelizacji z dnia 26 kwietnia 2019 r., faktyczne i rzeczywiste urządzenie, oraz utrzymywanie przez gminę boiska wiejskiego stanowi wystarczającą przesłankę do uznania spełnienia celu, na jaki nieruchomość została przekazana; (2) czy w okresie jw., spełnieniem celu przekazania nieruchomości na inwestycję infrastrukturalną służącą wykonywaniu zadań własnych gminy w zakresie urządzeń sportowych z przeznaczeniem na boisko wiejskie, będzie – w świetle art. 24 ust. 5 pkt 1 u.g.n.r. – umieszczenie na odpowiednio przygotowanym jej obszarze i utrzymywanie przez okres 10 lat od przejęcia nieruchomości, nabytych ze środków budżetowych gminy, mobilnych urządzeń sportowych, np. przenośnych bramek, przenośnych ławek dla publiczności, przenośnych i umieszczanych na terenie nieruchomości sezonowo innych elementów urządzeń sportowych składających się na niezbędną infrastrukturę kompletnego boiska piłkarskiego; (3) czy w świetle treści art. 24 ust. 5a u.g.n.r. wyłącznym sposobem wykazania zagospodarowania nieruchomości przejętej przez gminę zgodnie z jej przeznaczeniem na inwestycję infrastrukturalną służącą wykonywaniu zadań własnych gminy w zakresie urządzeń sportowych z przeznaczeniem na boisko wiejskie jest przedstawienie dokumentacji prawno-budowlanej, będącej konsekwencją wydania uprzednio decyzji o lokalizacji celu publicznego, oraz czy prawno-budowlane usankcjonowanie takiego zadania, po jego realizacji, sprzeciwia się uznaniu spełnienia celu przeznaczenia przekazanej nieruchomości; (4) w jakim terminie może nastąpić prawnie skuteczna weryfikacja sposobu zagospodarowania nieruchomości, pod kątem jej przeznaczenia na cel określony umową stron, o którym mowa w art. 24 ust. 5 pkt

1 u.g.n.r., i czy termin ten jest tożsamy z terminem przedawnienia roszczeń z art. 24 ust. 5 a u.g.n.r.; (5) czy roszczenie oparte na art. 24 ust. 5a u.g.n.r. można wytoczyć także w przypadku stwierdzenia zaniechania realizacji celu przekazania nieruchomości po upływie niemal 5 lat od upływu terminu ograniczenia dysponowania nieruchomością przez beneficjenta darowizny, przy uwzględnieniu możliwości zbycia darowanej nieruchomości po upływie 10 lat od dnia jej nabycia?”.

Skarżący nie sformułował żadnego zagadnienia prawnego w formule wyżej przedstawionej, jego wywód nie zawiera istotnej argumentacji prawnej. W istocie zagadnienia prawne wskazane przez skarżącego są pytaniami o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem, związaną z zastosowaniem konkretnych przepisów prawa (a nie problemem związanym z istotnością zagadnienia prawnego).

W świetle powyższego należy uznać, że nie stanowi zagadnienia prawnego stwierdzenie o potrzebie dokonania oceny prawnej w określonym zakresie w sytuacji, gdy skarżący nie przedstawił argumentów, które świadczyłyby o możliwych rozbieżnościach interpretacyjnych, innych niż ocena, którą przyjął Sąd drugiej instancji. To samo dotyczy sytuacji, gdy skarżący nie wykazał wskazanego powyżej elementu „istotności” ani „nowości”, ograniczając się do przedstawienia argumentacji stanowiącej w istocie polemikę ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji. W niniejszej sprawie ograniczono się do zgłoszenia wątpliwości, które w istocie stanowią pozór występowania w sprawie zagadnienia prawnego.

Zgodnie również z wiążącymi Sąd Najwyższy (jak wskazano powyżej) ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez Sąd Apelacyjny wynika, że w okresie 10 lat od dnia nabycia nieruchomości Gmina Trzebielino nie podjęła czynności służących uzyskaniu pozwolenia na budowę albo dokonaniu zgłoszenia budowy boiska sportowego. Tym samym nie mogła w tym okresie – w sposób zgodny z przepisami prawa budowlanego – podjąć jakichkolwiek robót służących realizacji inwestycji infrastrukturalnej służącej celowi publicznemu na przedmiotowej nieruchomości, tj. realizacji powinności wynikającej z umowy. Chodzi o to, czy pozwana faktycznie wykorzystywała nieruchomość na cel zgodny z umową.

Została ona przekazana w określonym celu, a ocena materiału dowodowego (art. 233 § 1 k.p.c.) dokonana przez Sąd Apelacyjny leży poza kompetencjami Sądu Najwyższego. Zagadnienia przedstawione przez skarżącego abstrahują od celu umowy, a więc inwestycji infrastrukturalnej w zakresie urządzeń sportowych z przeznaczeniem na boisko wiejskie. Skarżący przy tym pomija, że w art. 24 ust. 5a pkt 1 u.g.n.r. jest mowa o zbyciu lub przeznaczeniu nieruchomości na inne cele niż określone w umowie w okresie 10 lat od dnia nabycia nieruchomości, a czym innym jest realizacja uprawnienia powoda, które stanowi roszczenie majątkowe, do którego mają zastosowanie przepisy o przedawnieniu.

Powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. np. postanowienia SN z dnia: 15 października 2002 r., II CZ 102/02; 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08; 24 lutego 2012 r., II PK 274/11; 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20). Nie może stanowić przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jedynie przekonanie skarżącej strony o „istotności” czy „ważności” problemu, który pojawia się na tle konkretnego rozstrzygnięcia w postępowaniu przed sądem drugiej instancji ani nie może sprowadzać się jedynie do polemiki ze stanowiskiem co do wykładni prawa przyjętym przez ten sąd.

Tych wymagań nie spełnia wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. W przypadku powoływania się na rozbieżności judykatury należy bowiem w pierwszej kolejności sprecyzować przepisy prawa, których wykładania jest niejednolita, w ocenie skarżącego, jak również, choćby przykładowo, wskazać orzeczenia, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany. Skarżący zaniechał powyższemu obowiązкови. Nie poczynił bowiem nawet próby wskazania przepisów, które w jego ocenie wymagałyby przeprowadzenia wykładni przez Sąd

Najwyższy, nie przytoczył także rozbieżnych orzeczeń wraz z właściwym wywodem prawnym, nie powołał także żadnych wypowiedzi Sądu Najwyższego i nie odniósł się do przedstawionych w nich zapatrywań. Z uwagi na powyższe Sąd Najwyższy nie mógł nawet zbadać, czy w istocie przepisy, które w zamyśle skarżącego są niejednolicie wykładane, faktycznie podlegają przeciwstawnej wykładni.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej jej zasadności oznacza natomiast, zgodnie z poglądem utrwalonym w judykaturze, że skarżący musi przedstawić dokładny wywód, na czym – jego zdaniem – polega oczywista zasadność skargi w danej sprawie z przytoczeniem przepisów, których naruszenie ją spowodowało oraz argumentację wskazującą na to, dlaczego opisane naruszenie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Innymi słowy, skoro przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, to powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia. Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienia SN z dnia: 15 kwietnia 2021 r., IV CSK 617/20; 25 sierpnia 2021 r., II CSK 155/21).

Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że powyższa przesłanka nie została wykazana. Wywód zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadzał się do polemiki z zaskarżonym orzeczeniem, nie zaś wykazywał, że przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia popełniono uchybienia w zakresie stosowania prawa, które miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom. W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa, oraz że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w Sądzie drugiej instancji postanowienie oczywiście wadliwe.

Jak wskazano, w judykaturze utrwalone jest stanowisko, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma miejsce jedynie wówczas, gdy bez dokonania głębszej analizy dla przeciętnego prawnika jest oczywiste, że podstawy skargi zasługują na uwzględnienie, a zatem ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa.

Dla takiej oceny stanowisko przedstawione przez skarżącego nie daje zaś podstaw. Zauważenia wymaga, że skarżący nie zgadza się z analizą prawną przeprowadzoną przez Sąd Apelacyjny i przedstawia własną, odmienną od przyjętej przez ten Sąd, tak wskazanych w skardze norm, jak i całego rozstrzygnięcia. Argumenty podniesione w przedmiotowej skardze kasacyjnej w zakresie przesłanek warunkujących jej przyjęcie w istocie składają się na odmienne od Sądu orzekającego stanowisko powoda, które nie znalazło akceptacji w podjętych rozstrzygnięciach. W dalszym ciągu jest to tylko polemika z zapadłym orzeczeniem. Badanie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem nie pozwala jednak na przyjęcie, żeby skarżący wykazał kwalifikowane, widoczne bez potrzeby głębszej analizy naruszenie wskazanych przepisów prawa.

Również z motywów zaskarżonego orzeczenia nie wynika, aby było ono sprzeczne ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, które zakłada, że *ratio legis* art. 24 ust. 5 zd. 2 u.g.n.r. polega na tym, żeby zapobiegać dowolnemu dysponowaniu przez gminy nieruchomościami przekazanymi im nieodpłatnie przez Agencję Nieruchomości Rolnych. Chodzi o to, że nieruchomości te powinny być wykorzystywane przez gminy tylko na cele przewidziane w umowie przekazania, pod rygorem obowiązku zapłaty ich wartości, w razie przeznaczenia na inne cele. To oznacza, że wykonanie przez samorząd terytorialny zaciągniętego zobowiązania należy oceniać przez pryzmat realizacji celu nieodpłatnego przekazania nieruchomości. Brak realizacji tego celu stanowi *de facto* zmianę przeznaczenia nieruchomości uzasadniającą zastosowanie sankcji przewidzianej w art. 24 ust. 5 zd. 2 u.g.n.r. W przeciwnym bowiem wypadku dochodziłoby do swego rodzaju uwłaszczenia się samorządów wbrew istocie nieodpłatnego przekazania (wyrok SN z dnia 7 listopada 2012 r., IV CSK 273/12).

Nie należy również tracić z pola widzenia, że Sąd Apelacyjny w sposób klarowny wyjaśnił, iż zrealizowanie przez pozwaną Gminę inwestycji powinno być poprzedzone przeprowadzeniem postępowania zakończonego wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę albo skutecznym zgłoszeniem budowy boiska sportowego. Wykonanie bowiem zaciągniętego w umowie nieodpłatnego przekazania pozwanej nieruchomości należy ocenić, jak słusznie wskazał Sąd *meriti*, przez pryzmat przepisów prawa budowlanego, zgodnie z którymi realizacja inwestycji w postaci budowy boiska powinna nastąpić wyłącznie na podstawie pozwolenia na budowę albo zgłoszenia jego budowy. Słusznie również Sąd drugiej instancji spuentował, że z wykonaniem przez pozwaną celu umowy mielibyśmy do czynienia w przypadku, gdyby na podstawie pozwolenia na budowę albo zgłoszenia budowy nastąpiłoby wykonanie robót związanych z budową boiska sportowego. Byłby to dowód, który świadczyłby o właściwym wykorzystaniu przedmiotu umowy.

W procedowanej zaś sprawie zdarzenie takie nie miało miejsca. Sąd Apelacyjny dokonał ustaleń – w realiach tej konkretnej sprawy, przy czym, jak wskazano, Sąd Najwyższy jest związany poczynionymi ustaleniami faktycznymi – że postawienie dwóch bramek nie stanowi wypełnienia warunków umowy i nie sposób tej oceny uznać za oczywiście nieuzasadnioną. Sąd Apelacyjny ocenił cały materiał dowodowy, uznając, że nie daje on podstaw do przyjęcia właściwego wykorzystania nieruchomości, skoro chodziło o postawienie dwóch metalowych bramek na nieruchomości o powierzchni około 2,8 ha.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 2 w zw. z art. 99 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

as